

Маріупольський
університет

**«Сучасний розвиток
державотворення та
правотворення в Україні:
проблеми теорії та практики»**

**Збірник матеріалів
XIV Міжнародної науково-практичної
конференції**

15 травня 2026

Київ 2026

Організаційний комітет:

Голова	Тетяна МАРЕНА, в.о. ректор МДУ, кандидат юридичних наук, доцент;
Заступник голови	Юлія ДЕМИДОВА, проректор з науково-педагогічної роботи та молодіжної політики МДУ, кандидат педагогічних наук, доцент;
Члени оргкомітету:	Світлана КАЛІНІНА, декан економіко-правового факультету, доктор економічних наук, професор; Вікторія ГРИГОР'ЄВА, завідувач кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент; Юлія КАМАРДІНА, доцент кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент; Анна ПОЛІТОВА, доцент кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент; Юлія КОВЕЙНО, доцент кафедри права, доктор філософії; Галина ТИХОМИРОВА, доцент кафедри права, кандидат юридичних наук, доцент

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою економіко-правового факультету Маріупольського державного університету (протокол № 10 від 20.05.2026).

С 91 Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні: проблеми теорії та практики : зб. матеріалів XIV міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 15 трав. 2026 р. / за заг. ред. Т.В.Марени. Київ: МДУ, 2026. 221 с.

Збірник містить матеріали XIV міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні: проблеми теорії та практики», яка відбулася 15 травня 2026 року в Маріупольському державному університеті. У матеріалах висвітлені актуальні проблеми теорії та практики сучасного державотворення та правотворення в Україні за напрямками: виклики та перспективи; права людини крізь призму сучасних викликів і загроз; Україна на шляху повоєнного відновлення: правовий аспект; кримінальна юстиція під час війни та у повоєнний період; кліматична справедливість: право, політика та безпека. Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться проблемами теорії та практики сучасного розвитку державотворення та правотворення в Україні.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

DOI: <https://doi.org/10.34079/msu.conf.statebuilding.2026>

8. United Nations Environment Programme. Environmental Rule of Law: First Global Report. – Nairobi, 2019. URL: <https://www.unep.org/resources/assessment/environmental-rule-law-first-global-report>.
9. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>.
10. Екодія. Аналітичні матеріали та публікації щодо кліматичної політики України. URL: <https://lnk.ua/pRDLNwJP7>.
11. Екологія. Право. Людина. Офіційний сайт та аналітичні матеріали. URL: <https://epi.org.ua/pronas/>.
12. Костицький В.В., Богун В.П., Микитюк М.А. Роль інституцій громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної кліматичної політики. *Науково-практичний журнал «Екологічне право»*. Випуск 3–4, 2024. С. 42-47.

Пастернак О.

к.х.н., доцент кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища, Маріупольський державний університет

ВІД НАКОПИЧЕННЯ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ В АТМОСФЕРІ ДО ПИТАННЯ СПРАВЕДЛИВОГО РОЗПОДІЛУ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Ключові слова: зміна клімату; кліматична справедливість; парникові гази; кліматичні зобов'язання; право на безпечне довкілля; історична відповідальність; сталий розвиток.

Проблема зміни клімату поєднує питання охорони довкілля, сталого розвитку, міжнародних кліматичних зобов'язань, відповідальності за викиди парникових газів і захисту права людини на безпечне довкілля. Фізичною основою є зростання концентрацій парникових газів в атмосфері, насамперед вуглекислого газу, метану, нітроген оксиду та фторвмісних сполук. За висновками ІРСС [1], саме діяльність людини через викиди парникових газів однозначно спричинила глобальне потепління, а історичний і сучасний внесок у ці викиди є нерівномірним між регіонами, країнами та соціальними групами.

Поняття кліматичної справедливості дає змогу розглядати цю проблему ширше, ніж просто скорочення викидів. Відповідно до підходу UNDP [2], кліматична справедливість передбачає розміщення рівності та прав людини в центрі ухвалення рішень щодо зміни клімату. Тому наукові дані про накопичення парникових газів стають підґрунтям для дискусії про історичну відповідальність, справедливий розподіл кліматичних зобов'язань, фінансову підтримку вразливих країн і громад, а також справедливий перехід до низьковуглецевого розвитку.

Приблизно половина антропогенних викидів вуглекислого газу залишається в атмосфері, тоді як інша частина поглинається океаном і наземними екосистемами [3]. Такий факт має безпосередній зв'язок із кліматичною справедливістю, оскільки атмосфера фактично виступає спільним глобальним ресурсом, навантаження на який формується нерівномірно.

Актуальні дані глобального моніторингу підтверджують зростання концентрацій парникових газів. В таблиці наведено середні значення за даними Глобальної лабораторії моніторингу NOAA, які свідчать про збереження довгострокового тренду накопичення парникових газів в атмосфері.

Середні значення парникових газів за даними Глобальної лабораторії моніторингу NOAA [4,5]

$C_{\text{ср}}$	CO ₂ , ppm	CH ₄ , ppb	N ₂ O, ppb	SF ₆ , ppt
2025	426,46	1935,72	338,86	12,24

2024	425,65	1929,43	337,71	11,80
2023	422,79	1921,43	336,68	11,40
2022	419,36	1910,94	335,62	11,02
2021	414,70	1894,81	334,27	10,63
2020	412,44	1878,20	333,1	10,26
2010	388,75	1798,89	323,18	7,04
2000	368,96	1773,22	-	4,58

З позицій кліматичної справедливості наведені дані мають принципове значення, оскільки вони підтверджують довготривалий характер антропогенного навантаження на атмосферу. Сучасна зміна клімату є не короткочасним природним коливанням, а результатом накопичення викидів, що формувалися протягом тривалого періоду. Саме це актуалізує питання історичної відповідальності: країни та сектори економіки, які мали більший внесок у накопичення парникових газів, мають брати на себе більшу частку зобов'язань щодо скорочення викидів, фінансування адаптації та підтримки вразливих спільнот.

Підхід узгоджується з Паризькою угодою, де закріплено принцип справедливості та «спільної, але диференційованої відповідальності й відповідних можливостей» з урахуванням різних національних обставин. Кліматична політика не може бути однаковою для всіх країн, оскільки держави мають різний історичний внесок у викиди, різний рівень економічного розвитку, різну енергетичну структуру та неоднакові можливості для швидкого переходу до низьковуглецевої економіки.

Важливим є те, що наслідки зміни клімату розподіляються нерівномірно. IPCC підкреслює, що вразливі громади, які історично найменше сприяли сучасній зміні клімату, зазнають непропорційно сильного впливу її наслідків. Вплив проявляється через посухи, хвилі спеки, повені, дефіцит води, втрати врожаїв, погіршення здоров'я населення, міграційні ризики та загрози продовольчій і енергетичній безпеці. Світовий банк також наголошує, що кліматичні впливи найсильніше вражають найбідніші громади, тому кліматична політика має враховувати соціальну вразливість і потребу в підвищенні стійкості населення.

Динаміка парникових газів демонструє, що кліматична справедливість має бути комплексною. Вуглекислий газ пов'язаний переважно з енергетикою, транспортом і промисловістю; метан – з енергетикою, аграрним сектором і відходами; оксид нітрогену – з сільським господарством; фторвмісні сполуки – з промисловими й технологічними процесами. Тому справедливий кліматичний перехід має враховувати не лише загальні обсяги викидів, а й структуру економіки, доступ до фінансування, технологічну спроможність, продовольчу безпеку та соціальні наслідки кліматичних рішень.

Глобальне зростання концентрацій парникових газів є не лише екологічним показником, а й підставою для постановки питання про справедливість у кліматичній політиці. Науковий моніторинг атмосфери дозволяє перейти від загальних декларацій до доказового управління кліматичними ризиками, у якому відповідальність, ресурси та можливості для адаптації мають розподілятися справедливо.

Список використаних джерел:

1. IPCC. AR6 Synthesis Report: Summary for Policymakers. Headline Statements. 2023.
2. UNDP. Climate change is a matter of justice – here's why. 2023. <https://climatepromise.undp.org/news-and-stories/climate-change-matter-justice-heres-why>
3. John P. O'Connor. Modeling of Atmospheric Carbon Dioxide (CO₂) Concentrations as a Function of Fossil-Fuel and Land-Use Change CO₂ Emissions Coupled with Oceanic and Terrestrial Sequestration. *Climate*. 2020. Vol. 8, No. 5. Art. 61. <https://doi.org/10.3390/cli8050061>

4. Lan, X., Tans, P. and K.W. Thoning: Trends in globally-averaged CO₂ determined from NOAA Global Monitoring Laboratory measurements. Version Tuesday, 05-May-2026 05:42:49 MDT <https://doi.org/10.15138/9N0H-ZH07>

5. Lan, X., KW Thoning та EJ Dlugokenski: Тенденції глобально усереднених значень CH₄, N₂O та SF₆, визначені за допомогою вимірювань Глобальної лабораторії моніторингу NOAA. Версія 2026-05, <https://doi.org/10.15138/P8XG-AA10>

Петрик І.В.

*PhD з економіки, доцентка кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища, Маріупольський державний університет, Україна
ORCID 0000-0002-8429-5859*

Назар І.Б.

здобувач 4 курсу ОПП «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування», Маріупольський державний університет, Україна

РОЗВИТОК ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ ЯК ЧИННИК ДЕКАРБОНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Ключові слова: відновлювальні джерела енергії, декарбонізація, екологічна безпека, сталий розвиток

У сучасних умовах розвитку світової економіки та загострення кліматичних проблем особливої актуальності набуває питання переходу до використання відновлюваних джерел енергії (ВДЕ). Розвиток «зеленої» енергетики розглядається як один із ключових напрямів забезпечення сталого розвитку, оскільки сприяє зменшенню негативного впливу на довкілля, підвищенню енергетичної безпеки та формуванню низьковуглецевої економіки.

Питання розвитку відновлювальних джерел енергії, декарбонізації економіки та забезпечення екологічної безпеки є предметом досліджень багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців [1; 2; 3; 4; 5; 6]. У їхніх працях обґрунтовано економічні, екологічні та соціальні переваги впровадження ВДЕ, а також визначено роль відновлювальної енергетики й доцільність розвитку даного сектору в Україні.

Використання ВДЕ дозволяє суттєво скоротити викиди парникових газів, насамперед діоксиду вуглецю, який є основним чинником глобального потепління. У цьому контексті розвиток ВДЕ виступає важливим інструментом реалізації міжнародних кліматичних зобов'язань, зокрема Паризької угоди [7] та Європейського зеленого курсу [8]. Перехід до відновлюваної енергетики також сприяє зменшенню залежності від викопних паливних ресурсів та імпорتنних енергоносіїв, що має важливе значення для енергетичної безпеки держави.

Крім екологічного ефекту, розвиток ВДЕ має значний економічний потенціал. Сектор «зеленої» енергетики стимулює залучення інвестицій, створення нових робочих місць та впровадження інноваційних технологій. Формування нової енергетичної інфраструктури сприяє модернізації економіки та розвитку суміжних галузей промисловості. Соціальний ефект розвитку ВДЕ проявляється у підвищенні якості життя населення, зменшенні рівня забруднення повітря та забезпеченні доступу до екологічно безпечних джерел енергії.

Для визначення взаємозв'язку між розвитком відновлюваної енергетики та показниками сталого розвитку було проведено кореляційний аналіз із використанням коефіцієнта кореляції Пірсона у програмному середовищі Microsoft Excel. У дослідженні